

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER

Evaluare Ex Ante

Raport de evaluare – versiunea finală

Program Operațional Sectorial

Mediu

România

EuropeAid/121373/D/SV/RO

Ianuarie 2007,
București

REZUMAT EXECUTIV

Obiectivele și modul de abordare a evaluării ex-ante

Obiectivul principal al evaluării ex-ante a Programului Operațional Sectorial de Mediu din România este acela de a asigura programului elaborat relevanța și concordanța cu liniile directoare strategice comunitare și cu prioritățile naționale și regionale; de a optimiza alocările de resurse bugetare în cadrul acestui POS și de a îmbunătăți calitatea programării. Evaluarea ex-ante vizează în principal analiza punctelor forte, a punctelor slabe și a potențialului sectorului de mediu. De asemenea, oferă o primă analiză referitoare la caracterul corect al diagnosticării problemelor de dezvoltare, dacă strategia și obiectivele propuse sunt relevante, dacă apar neconcordanțe cu politicile și orientările comunitare, dacă impacturile preconizate sunt realiste. În același timp, conturează baza necesară pentru monitorizarea și evaluările ulterioare, asigurându-se că obiectivele sunt explicite și cuantificate. Ajută la specificare criteriilor de selecție pentru selectarea proiectelor și asigură conformarea cu prioritățile comunitare. În cele din urmă, garantează transparența deciziilor permițând o clară explicare a alegerilor făcute și a efectelor preconizate. Evaluarea ex-ante se realizează în funcție de următoarele criterii: *relevanță, eficacitate, eficiență, coerență și concordanță, utilitate, durabilitate și aranjamentele de gestionare și monitorizare.*

Metodologia

Abordarea metodologică propusă pentru această evaluare cuprinde șase componente principale. În *evaluarea Analizei Situației Actuale (din punct de vedere socio-economic și sectorial)* și *a relevanței strategiei pentru nevoile identificate*, analiza SWOT formează baza pentru definirea strategiei, obiectivele politicii sale și activitățile aferente. *Evaluarea fundamentării economice, a coerenței și a concordanței strategiei* este componenta principală a evaluării ex-ante. În acest sens, se evaluează adecvarea strategiei propuse, justificarea ei, coerența și potențialele riscuri, precum și motivele pentru stabilirea priorităților, structurarea bugetului, justificarea tematicii alese, prioritățile spațiale și financiare, complementaritatea și sinergia dintre prioritățile și acțiunile propuse. *Evaluarea concordanței strategiei cu politicile regionale, naționale și ale UE* verifică relația dintre obiectivele programului, la nivel de politici și alte obiective naționale, regionale, precum și obiective de politici de coeziune și orizontale ale UE. Coerența internă este și ea evaluată pentru a evita problemele de eficiență și pentru a asigura disponibilitatea resurselor financiare din cadrul instrumentelor de politici naționale sau regionale. *Evaluarea Strategică de Mediu (SEA)* este un instrument de minimizare a riscului de existență a unor proiecte care ar putea dăuna mediului prin aplicarea rezultatelor SEA în cadrul selecției priorităților de investiții. *Evaluarea rezultatelor preconizate și a impacturilor* analizează adecvarea indicatorilor pentru obiectivele propuse, dacă sunt măsurabili și utilitatea lor pentru monitorizarea și evaluarea viitoare. În cele din urmă, *Evaluarea sistemului de implementare* propus abordează calitatea implementării, a aranjamentelor de monitorizare și evaluare și contribuția lor la implementarea eficientă a intervențiilor de fonduri structurale prin Cadrul Național Strategic de Referință și Planul Național de Dezvoltare.

Procesul de evaluare a fost organizat în trei etape principale: colectarea și analiza datelor prin documentare, interviuri cu factorii de decizie, persoanele din ministerul de sector și alte ministere care au participat la elaborarea POS-ului și reprezentanți ai părților interesate și *sesiuni de feed-back* cu echipa de elaborare.

Principalele constatări

Analiza Situației Actuale reflectă starea mediului în România, bazându-se pe date statistice fiabile; duce la identificarea problemelor și la prioritizare, ceea ce asigură o bază suficientă pentru analiza SWOT. Analiza SWOT în sine este o sinteză a Analizei Situației Actuale pentru sectorul de mediu din România, abordând toate subiectele cheie, făcând o distincție între domeniile tematice și prioritizarea problemelor. Variabilele SWOT includ ținte măsurabile, care conturează baza pentru elaborarea strategiei și planificarea măsurilor. În general, strategia propusă, obiectivele strategice nu ridică semne de întrebare privind relevanța problemelor identificate, a potențialului și nevoilor definite în Analiza Situației Actuale.

În axa prioritară pentru apă și apă uzată partea de fundamentare conține justificarea modernizării și extinderii infrastructurii, acoperirea teritorială a acesteia, estimarea nevoilor financiare și analiza contextului instituțional. Axa prioritară privind dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate este bine elaborată, coerentă, corelată clar cu analiza sectorială și SWOT, asigură o justificare suficientă pentru intervenție, prioritățile alese fiind clare și bine-fundamentate. Obiectivul strategic din cadrul axei prioritare de reducere a poluării generate de sistemele municipale de termoficare în localitățile cele mai afectate este în conformitate cu documentele de politici naționale și ale Uniunii Europene, iar partea de justificare conține o fundamentare a intervenției, însă lista de măsuri mai trebuie analizată. Nu există observații specifice cu privire la axa prioritară implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii. Axa prioritară implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc este, de asemenea, bine elaborată și structurată corespunzător. Axa prioritară de asistență tehnică abordează suficient nevoile părților implicate în programarea, managementul și implementarea programului evaluat, din perspectiva domeniului de aplicare și a publicului vizat.

În general, Programul Operațional Sectorial de Mediu este în conformitate cu strategiile europene. Atât Planul Național de Dezvoltare, cât și Cadrul Național Strategic de Referință conțin doar câteva referiri la sectorul de mediu din România, ceea ce îngreunează evaluarea concordanței cu acestea. Programul Operațional propus, prioritățile sale și obiectivele operaționale sunt compatibile cu temele interdisciplinare ale Uniunii Europene privind ocuparea forței de muncă, egalitatea de șanse, mediul și societatea informațională. Trebuie să se acorde o mai mare atenție creării de noi locuri de muncă, prin includerea unor indicatori relevanți.

Structura programului dată în versiunea preliminară a POS Mediu din România este de o calitate generală satisfăcătoare. Relevanța obiectivelor este asigurată, principalele

probleme sunt identificate și prioritizate, apoi abordate prin intermediul măsurilor adecvate. Principala deficiență referitoare la structura programului este lipsa unor indicatori cu privire la realizări, verificabili în mod obiectiv.

Principalele recomandări

S-a recomandat corelarea unităților de măsură folosite în cuprinsul întregului text și îmbunătățirea modului de redactare a textului în Analiza Situației Actuale. Pentru analiza SWOT, partea privind punctele forte trebuie completată, iar partea de oportunități trebuie limitată la factorii externi sectorului. În plus, la partea de puncte slabe trebuie adăugată amenajarea teritoriului. Și secțiunea de „Comentarii privind analiza SWOT” trebuie ajustată în consecință. Principala recomandare făcută în evaluarea structurii programului se referă la stabilirea indicatorilor verificabili în mod obiectiv ca mijloc de îmbunătățire a structurii programului.

În cadrul axei prioritare privind apa și apa uzată, se recomandă restructurarea și scurtarea părților de fundamentare și de strategie, prin reținerea aspectelor esențiale. Fuzionarea axei de prevenirea inundațiilor cu cea de management al apelor și apelor uzate în cadrul unei singure axe prioritare poate fi considerată ca opțiune de simplificare a implementării programului. În plus, lista de măsuri indicative poate fi revizuită și scurtată. În cadrul axei prioritare privind managementul deșeurilor, se recomandă includerea în lista activităților a activităților de educație privind mediul, în special în domeniul sortării deșeurilor din zonele urbane. Se poate lua în considerare creșterea finanțării pentru această axă prioritară. În cadrul axei prioritare privind calitatea aerului principalele recomandări se referă la reconsiderarea obiectivului privind sănătatea publică, lipsa referințelor la alte programe sectoriale care abordează probleme de mediu, reevaluarea eficienței măsurilor, includerea indicatorilor relevanți și editarea textului. Este necesară includerea indicatorilor măsurabili și în cadrul axelor prioritare privind protecția naturii. În cadrul axei prioritare de asistență tehnică se recomandă separarea listei de activități în funcție de beneficiari, pentru a include o măsură privind amenajarea teritoriului; în plus se recomandă includerea unor referințe la Programul Operațional de Dezvoltare a Resurselor Umane și completarea tabelului de indicatori privind realizările. Trebuie să se re-analizeze secțiunile relevante care conțin indicatori de realizări pentru a asigura baza de măsurare a rezultatelor programului.